

Дзвоник

№ 161

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 13 рік видання, вересень, 2020 рік

Привіт,
любна школо!

Дзвоник (Clopotel)

№ 161, 2020 р.

*Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.*

ISSN 2501-2630
ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Людмила Дорош

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

Наша електронна адреса:

redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі й дидактичні ігри
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Роман КУПЧИНСЬКИЙ

Мій край

Україна – край мій рідний
Від Кавказу по Карпати,
І веселий, і свободний,
І великий, і багатий.

Де є в світі кращі ріки,
Як Дністер, Дніпро-Славути?
Хто покине їх навіки,
Тому в серці вічна смута.

Де є в світі кращі гори,
Де таке повітря свіже?
Де шумлять так гарно бори
І хвилює спіле збіжжя?

Де ясніше сонце світить,
Де гарніше зорі сяють?
Де ж солодше пахнуть квіти –
Як у нашім любім краї!

Наталка ПОКЛАД

Прапор

Прапор – це державний символ,
Він є в кожній державі;
Це для всіх – ознака сили,
Це для всіх – ознака слави.

Синьо-жовтий прапор маєм:
Синє – небо, жовте – жито;
Прапор цей оберігаєм,
Він – святина, знають діти.

Прапор свій здіймаєм гордо,
Ми з ним дужі і єдині,
Ми навіки вже – народом,
Українським, в Україні.

Л. ЗОРІНА

Шкільний дзвінок

Дзвенить, дзвенить шкільний дзвінок –
Нас закликає до навчання.
Ми поспішаєм на урок,
І знову йдемо в світ пізнання.

Тут наші любі вчителі
Нам формули життя виводять,
І навчають дисциплін
Та безліч прикладів наводять.

Сидять за партами мої
Найкращі друзі в цілм світі,
Нас всіх єднають дні шкільні,
Снагою нових мрій сповиті.

Дзвенить, дзвенить шкільний дзвінок –
Перерву він оповіщає.
А після неї на урок
Учнівську всю сім'ю збирає.

І знову дзвоник кличе нас –
Спішімо, друзі, до навчання,
Бо промайне так швидко час
Й пора настане розставання.

Наталя МАЙ

До школи

Я сьогодні йду до школи,
Вже нові настали дні,
Поможи, щаслива доле,
Бути вченому мені.

Я прийду до школи вчасно,
До науки там візьмусь,
Я навчусь писати красно
І читати на-у-чусь.

Я – школяр. Іду до школи,
Ждав науки стільки літ!

З книг пізнаю все навколо,
Україну й цілий світ.

Я сьогодні йду до школи
В товаристві школярів!..
Ясне сонечко над полем,
Ясне сонце в букварі!

Максим РИЛЬСЬКИЙ

Квіти вчителям

В синьому тумані
В синій димовій
Яблука рум'яні,
Груші медові.
Линуть птичі зграї,
Шелестять гаї..
Школа відчиняє
Двері нам свої.
Вийдуть нас зустріти
Друзі-вчителі,
Принесім їм квіти
З рідної землі.

Андрій МАЛИШКО

Дощик

Вихопивсь дощик поміж заграє:
Чоботи сині, синя сорочка,
Сині мелодії понапинав
З неба широкого аж до листочка;
Синіми стрілами закресав,
Сині листочки дрібно писав –
Людам, озерам, лукам за обрій,
Ох і смішний же!
І добрий-добрий!
І запроторились водні гущі,
І посміхнулися темні пущі,
Навіть дуби із важкої породи
Чухали голови від насолоди.
...Вихопивсь дощик поміж заграє.

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ

Кінь утік

Це було в четвертому класі. Всі схилились над зошитами. Учитель дав задачі для самостійного розв'язування, і діти уважно працювали. Віталік сидів на останній парті. Він уже закінчував розв'язувати задачу, як раптом на парту впала записка.

«Це знову, мабуть, від Петрика, – подумав Віталік. – Знову просить ковзани. Що ж я йому весь час даватиму свої ковзани?»

– Іване Петровичу, – сказав Віталік, – мені хтось записку кинув... Хіба ж можна на уроці записки писати?

– Записки на уроці писати не можна, – сказав Іван Петрович. – Але якщо вже тобі хтось написав, то розповідати про неї вчителю – недобре, Віталіку. Записка – це ж таємниця, яка мусить бути відома тільки тобі і твоєму товаришеві. А ти розголошуєш цю таємницю. Візьми записку, заховай, на перерві прочитаєш...

Віталік почервонів. Тепер він зрозумів, що вчинив негарно.

У класі запанувала тиша. Дехто з хлопців час від часу підводив голову, дивився на Віталіка, і в тих поглядах хлопчик бачив подив і обурення.

Віталік розгорнув записку і прочитав: «Віталіку, – писав Петрик, – я намалював вогнегривого коня. Якщо хочеш, дам тобі».

На перерві Віталік підійшов до Петрика.

– Давай коня, – сказав Віталік.

– Утік кінь... – тихо відповів Петрик.

Як Наталочка у лисиці хитринку купила

Прийшла Лисиця на базар, принесла повну торбу якогось краму, прикритого білим рушничком.

Діло було зимою. Стала Лисиця в ряд, підняла пухнастий комір, поставила кошик на стіл, відкрила, й побачили люди: у кошику хитринки.

Ішла повз базар Наталочка. Побачила – Лисиця хитринки продає. Підійшла і вибрала собі таку хитринку: маленька дерев'яна дівчинка приклала руку до голови, скривилася й жалібно пищить: «Ой, голова болить».

Купила Наталя хитринку, принесла додому. Треба готувати уроки, але ж не хочеться.

– У мене голова болить, – скаржиться Наталя мамі, – не буду уроків вчити.

– Добре, полеж, Наталочко.

Лягла дівчинка в ліжко й одразу ж забула про головний біль, каже мамі:

– Мамо, я піду покатаюся на ковзанах.

– Але ж у тебе голова болить, – здивувалась мама.

Наталочка почервоніла від сорому.

«Віднесу на базар хитринку, віддам Лисиці, не треба мені її хитрощі», – подумала вона.

Пішла на базар. Засунула руку у кишеню, а маленької дерев'яної дівчинки нема.

«Де ж вона поділася?» – дивується Наталя.

Так і не зрозуміла дівчинка, куди поділася хитринка. Розповіла про все мамі.

Мама й каже:

– Злякалася тебе хитринка. Хитрощі не люблять совісті.

– А де ж моя совість? У чому вона?

– У тому, що тобі стало соромно.

Микола КОРСЮК

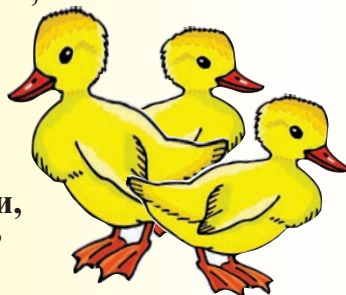
Суперечка

Рано-вранці на зорі
Дрозд виспівував в гіллі,
Співом-співом і розспівом,
Аж небеса – переспівом.
І не знаю, чому з лоз
Дятла розгнівав той дрозд.
«Ти не співай, – ще не час,
Бо дятлята мої сплять».
А дрозд каже: «Ти мені
Доведи, чи можеш, – ні,
Так розкішно витягати,
Весну рясну закликати.
А тоді наш Тук, наш Тук
Сказав йому зразу ж тут:
«Бачиш, настигло тепло,
Чи видовбиш ти дупло?
Буду грати, як в дуду.
Оце Тук, оце Тук,
Оце буде добрий Тук.

І не сон

І не сон це, і не казка,
Тож послушайте, будь-ласка,
І порадьте, що робити,
Бо мені вже тут не жити,
Лишень вийду вранці з хати, –
Вже щипає щось за п'яти, –
Поскрізь і куди йду я, –
Все за мною каченя,
Відколи я у бабусі,
Тільки тусі-тусі-тусі,
Тож скажіте, добрі люди,
Що зі мною тепер буде?

З хлопцями ніяк гуляти,
На майдані м'яч зіграти,
Бо лиш вийду за поріг, –
А воно вже коло ніг.

Свято

Як ішли ми по зарінку,
Назбирали кіш барвінку,
На зарінку посідали
І віночки позвивали,
Поклали ми на голівки
І подались до домівки,
По дорозі нас вітали,
Бо ми пісеньки співали, –
Завтра підемо до школи
У віночках барвінкових, –
Ми вже йдем у перший клас, –
Буде радості у нас!

* * *

Іди, іди, дроздику,
До вікна,
Там я тобі, дроздику, насипав пшона, –
І співай, і співай без кінця,
Нехай ранок усміхнеться
До мого вікна,
Бо у тебе, дроздику, гніздечко
Звеселяє віконечко й сердечко.
Швидко в тебе, дроздику,
Будуть дрозденята,
І тоді, і тоді
Будуть в тебе свята,
Бо весна, бо весна
Розлунює голосна, –
А я тобі, дроздику, до вікна
Щедро, щедро піднесу
Смачного пшона.

Марія ЧОРНОБАЙ

Де найкраще місце на землі?

Подих, що розтоплює льоди, охолов. Серпень передав своє царство Вересню, і в гості завітала чарівна осінь. З кожним днем темрява охоплювала землю все раніше й раніше, а вечори холоднішали. Навкруги все замерло. Лише десь далеко було чути, як перелітні птахи прощалися з рідною землею – не звикли вони до холодного вітру й до дощу.

Якось маленьке жабеня гралося з багряним листочком, що впало прямо з неба, як тут підлетіли журавлі до ставочка – води напиться.

– Треба поспішати! Треба поспішати! – тільки й було чути.

Злякалося маленьке жабеня тривоги птаства та й спитало, куди це вони так поспішають і чого так бояться. Молоді журавлі цуралися зеленого незнайомця, ніби й не чули його запитання – напилися водички та й полетіли собі. Лише один, найстаріший

птих, підійшов до маленького й пояснив, що кожної осені їм необхідно летіти туди, де тепло, бо не можуть вони звикнути до холоду, та й їжі для них взимку немає. Також старий журавель запропонував йому сісти на спину, аби полетіти поміж хмарами над рідною зем-

лею, подивитися на усю красу зверху, помилуватися чарівними краєвидами.

Маленьке жабеня охоче погодилося, але не так його цікавили краєвиди рідного краю, як теплі краї. Усе розпитував у птаха про океани, гори, материки, питав про вічне літо, про надзвичайні місця... Тяжко відповідав йому журавель, гіркі сльози затримували подих, не міг він намілюватися видовищами рідних озер, лісів, стареньких хуторочків.

– Дядьку Журавлю, – спитало вже під кінець подорожі жабеня, – ти за своє життя стільки подорожував, так багато різних місць бачив, а де найкраще місце на землі?

Поглянув птах навкруги та й відповів маленькому :

– Найкраще місце на землі там, де ти народився !

Трохи соромно стало жабеняткові, що не помічав він сумних очей журавля. Зрозумів, що дуже важко йому залишати рідний дім. Аби трохи порадувати птахів, пообіцяло жабеня зустріти його весною біля цього ж ставка та й подарував йому багрянний листочок, на пам'ять про рідні місця на землі.

Народні прикмети вересня

✿ Врожай на горіхи – врожай хліба на майбутній рік.

✿ Великі і високі мурашині купи восени – на сувору зиму.

✿ Бджоли восени щільно віском заліплюють, залишаючи ледь помітний отвір – на холодну зиму; залишають його відкритим – до теплої зими.

✿ Багато ягід горобини – осінь буде дощова, мало – суха.

✿ Якщо під час вечірнього доїння вим'я в корови потверділо – наступного дня буде похолодання.

✿ Якщо в дощову ніч сова часто пугикає – бути завтра добрій погоді.

✿ Якщо коло буряків багато сухої гички – осінь буде тепла й суха.

✿ Вересневий дощ, що почався вранці, довго не йтиме.

✿ Бабине літо непогідне – осінь суха.

●●● Славетні українці ●●●

Іван Гончар

Іван Гончар – митець та збирач українського народного мистецтва.

Народився Іван Макарович Гончар у 1911 році в селі Лип'янка (тепер Шполянський район Черкаської області) в багатодітній сім'ї. З дитинства ліпив, малював, вирізував з дерева та паперу.

В 1927 році закінчив Лип'янську семирічну трудову школу. Того ж року до його села приїхав музикант і фольклорист Максим Коросташ, який, дізнавшись про талановитого хлопця, взяв його під свою опіку й допоміг поступити в Київську художньо-індустріальну школу.

Гончар отримав два дипломи – скульптора та агронома – і обрав мистецтво. Як живописець і скульптор він створив цілу галерею портретів переважно українських культурних діячів – для музеїв, на замовлення центральної і місцевої влади: Наталі Ужвій, Івана Франка, Лесі Українки, Володимира Сосюри, Тараса Шевченка та ін.; пам'ятник Катерині Білокур, пам'ятник Григорію Сковороді, погруддя Івана Котляревського та інших. А також портрети історичних героїв, передовиків праці.

Іван Гончар воював на фронтах Другої світової, а з травня 1945 року, разом з художниками Центральної групи військ, працював у Віденській академії мистецтв, де створив кілька скульптурних композицій на воєнну тематику. Збереглося понад 200 акварелей, ескізів, замальовок художника, зроблених під час війни.

Не маючи формально сім'ї, Іван Гончар усиновив Петра, сина свого рідного брата. Нині Петро Гончар – художник, директор «Музею Івана Гончара».

Іван Гончар брав участь в утворенні Товариства охорони пам'яток історії та культури; зробив живописно-графічні альбоми, в яких

зафіксовано архітектурні пам'ятки та історичні пейзажі України, народний одяг різних регіонів, зразки народного мистецтва – вишивання, килимарства, ткацтва, гаптування; створив 18-томний історико-етнографічний художній альбом «Україна і Українці», впорядко-

ваний на основі фотоматеріалів початку ХХ століття, історичних та етнографічних відомостей.

Іван Гончар зібрав велику колекцію етнографічних матеріалів, творів народного мистецтва; створив перший в УРСР приватний музей, який облаштував у власному будинку, спорудженому на виділеній Спільною художників землі – неподалік від Києво-Печерської лаври.

Музей став місцем зустрічі інтелігенції, митців. Уже наприкінці 1960-х років колекція музею налічувала понад 7000 першокласних експонатів, серед яких: ікони, прикраси, народні ін-

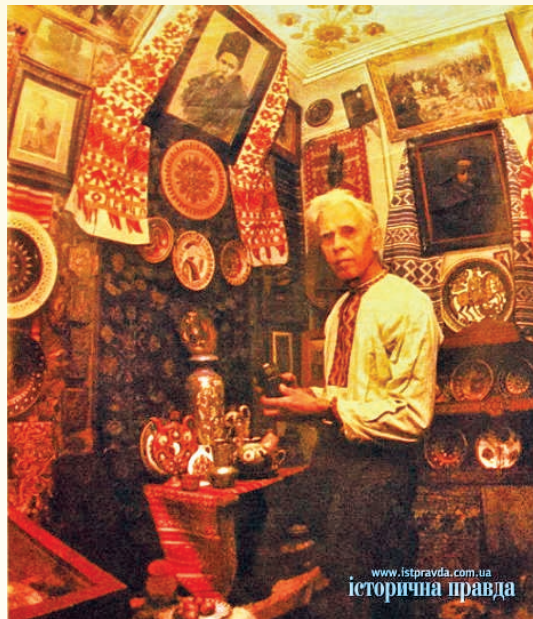
струменти, народний одяг, дерев'яні скульптури, музичні інструменти, іграшки, вироби з металу, кераміка, найвніше малярство, килими, ткани та вишивані речі. Окремий масив колекції становлять 20 тисяч архівних світлин із різних регіонів України.

Музей було відкрито для загального огляду 1959 року. Невдовзі він став одним із найвідвідуваніших у Києві.

У серпні 1973 року за рішенням Київського бюро обласного комітету КПУ було заборонено для демонстрування кінострічку «Соната про художника», присвячену І. Гончару.

У 1993 році Іван Гончар помер від лейкемії у лікарні в Феоданії. Похований у Києві на Байковому кладовищі. Того ж року Указом Президента України було створено музей його імені. Сьогодні це Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара».

Джерела: <http://migraciya.com.ua>, istpravda.com.ua

Віктор БЛИЗНЕЦЬ

ЗОЛОТА ГОРА ДО НЕБА

– Готово? – питає мене Захар Іванович.
– Готово! – відгукуюсь я і стрибаю на раму гарячого і волохатого від пилу «Білорусика».

Захар Іванович пускає трактор. Машина тихенько вуркотить і котиться дорогою, за нами починає бігти, ворухитися трос, і я бачу: трос підіймається вгору, натягується в повітрі, немов струна; трактор наш гуде все важче й важче, а нам із скирти махають руками, сигналять: «Давай!.. Давай! Протягуйте далі!»

Десь там знизу, з того боку високої розкішної скирти, рушає і повзе вгору повна сітка солом. Ми з дядьком тягнемо її на вершину обмолоченої гори, трос уже завис високо над землею і сліпучо виблискує на сонці.

Я чую, як тоненько дзвенить натягнутий дріт, і мені знов згадується недавня пригода.

Вчора, саме в таку післяобідню пору, коли ми зачепили сітку і потягли її на скирту, нас ніби щось зупинило. Глянули, а за трос учепився руками і повис у повітрі Микола Кібчик, той хлопець, про якого кажуть: і не сій, а воно вродить. Ви на його очі подивіться! В тих очах вогонь і вихор, з такими очима стають великими льотчиками-асами або великими шибениками.

Коли і як він підкрався до троса і вхопився за нього, ми й не бачили. Кібчика підняло над шляхом метрів на п'ять угору. Він спочатку весело дригав ногами, сміявся, гукав, як Тарзан на ліані в джунглях. А потім, видно, і в нього затенькала душа: висота чимала, а трос дзвенить, натягується, несе його в небо. Кібчик злякався, притих, оторопіло дивився на землю і не знав, що робити: стрибати йому на дорогу чи висіть, далі їхати на тросі...

Захар Іванович теж побілів, зупинив трактор. Нам уже махали зі скирти, всі хвилювалися за безголового Кібчика: бач, гру собі

веселу придумав! А раптом зірветься!..

Дядько помалу став здавати назад. Коли трос опустився і Кібчик, живий і цілий, торкнувся п'ятами землі, дядько вискочив з кабіни і сердито погнався за ним:

– Сучий ти сину! Життя тобі набридло, чи що!

Тепер я пильную: ніхто й близько не підходить до дроту.

Ми самі на дорозі. Ми скиртуємо.

От і зараз від'їжджаємо далеченько, і вже видно мені з кабіни, як суне на гребінь скирти велика сітка солом. Скиртувальники розступаються, готові прийняти її.

– Аго-о-ой! – гукають вони.

Тепер моя черга.

Я бігом спускаюсь до рами, за яку зачеплено трос. Він туго натягнутий, він аж бринить у повітрі. Захар Іванович завжди застерігає мене: – Дивись, без балашів! Ти на роботі! Обережно мені!

Я справді обережно, навіть з деяким острахом б'ю ключем по замку, по пружинній засувці. Замок сухо клацає, трос вилітає і з силою відскакує назад; він біжить назад, скручується вужами-кільцями і смирно лягає в гарячий пил на дорозі. А на скирті, я бачу, вже

розв'язали сітку. Чоловіки втоптують нову купу солом, вилами розправляють її, втрамбовують, щоб рівно лежала.

Захар Іванович круто розвертає на шляху «Білорусика».

Ми швидко мчимо назад, і нам видно все поле, де зараз не вщухають жнива. Там, у полудневій спеці, в хмарах білої куряви, яка висить над полем, гуркочуть і гуркочуть комбайни. Вони йдуть один за одним і своїми крилами підминають, перелопачують густий, добре вистояний хліб. До комбайнів підлітають машини, і дядько Захар гукає мені:

– Дивись, як летіється зерно! Красиво, правда, синку?

Я знаю: врожай добрий, люди аж бронзові, аж світяться від щастя. Всі заклопотані і радісно витирають піт: вродило! А зерно ллється в кузов машини, ллється густим потоком і відсвітає на сонці чистим золотом. Курною дорогою машини везуть те пшеничне золото на тік, а підбирачі на полі, як чорноголові жуки-рогачі, біжать за комбайнами, підхвачують на свої бивні ще теплі купи обмолотів і завалюють солому на причепа. А от біжить стернею маленький прудкий тракторець, весело попихуючи вгору кільцями диму; він бере на буксир повні причепа і цілою валкою котить їх сюди, на край поля.

Тепер наша з дядьком Захаром робота. Всі ці острови соломи, що виростають понад дорогою, нам перекладають на сітку, і ми їх тягаємо і тягаємо на височенну скирту.

Я не день і не два працюю з дядьком Захаром, слухняно трясусь на рамі «Білорусика» і бачу: дядько любить мене, пускає до себе в кабіну, дозволяє навіть покрутити руля. І мені соромно признатися, чого мені страшенно хочеться. А мені хочеться... ну, чогось несерйозного. Не такого, звичайно, безглуздового, як те, що учинив шалапутний Кібчик, а все ж... Кортить мені... хоч на хвилинку покинути трактора і побігти туди, де кладуть сітку. І вчепитися за неї, і поїхати, поїхати аж на самий вершечок, на гребінь, де стоять скиртоправи.

Тільки так подумав, як гульк – наче з-під землі виріс... наш верхолаз Кібчик. Ні, не такий він дурний, щоб одразу підходити до трактора. Бо дядько ще кипить і може з повною гарантією нам'яти йому вуха.

Кібчик хитріший. Він сів далеченько, під скиртою, якраз в холодку над дорогою. Він знає, що ми саме туди під'їдемо і саме там будемо розвертатися.

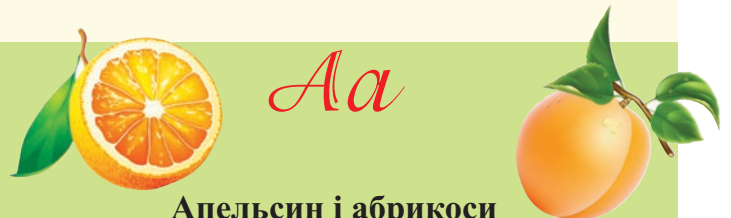
Отож, виходить: не він до нас, а ми до нього підкочуємо.

Ми розвернули «Білоруса», Захар Іванович приглушив мотор. А Кібчик сидить спокійно, спиною до нас повернувся. Не боїться. І робить вигляд, що страшенно заклопотаний: задер ногу і колупається шпилькою, просто носом уткнувся в підодшву. Бачите, загнав десь, бідолашний, колючку! На нас – нуль уваги, просто не помічає нас.

Далі буде

Генадій РАВЕНСЬКИЙ

Абетка в скоромовках

Апельсин і абрикоси
На алеї діти їли,
Під акацією сіли
Та абетку разом вчили.

Були у баби барани
Усі забовтані, брудні.
Забруднилися вони,
Бо стрибали у багні.

Вранці по воду
Варвара ходила.
Вареники з вишнями
Вдома варила.

Газда і газдиня гарно газдували:
Гуску під ганок разом заганяли.
У грязюку впали, гуль понабивали,
З їх газдування гави реготали.

Румунські класики - дітям

Еміль ГИРЛЯНУ

Жучок

Як саме він з'явився на світ – не знав. Прокинувся, ніби зі сну, і йому здалося, що існував, відколи й земля. Він не відчував ні болю, ні радості. Багато міркував: як з'явився і чий він? Малесенький, як насінинка сочевиці, він ворухив тендітними ніжками і обходив краєм листочок, який був йому притулком. Одного дня, відчувши внутрішній порив, виліз із прохолодної тіні й вибіг надвір, під промені сонця. Він остовпів, осліплений тим сильним блиском. Потроху його серце заспокоїлось, і він наважився розплющити очі сильніше, все більше й більше, і нарешті відкрив їх широко й подивився вгору. Він став ніби меншим, ніж був.

Яким яскравим, яким глибоким і блакитним відкрилось перед ним небо! І яке диво! Своїми крихітними очима, немов пилинками, він охоплював його повністю. А яка темрява, скільки вологи під його листочком. Що він там шукав? А з середини небесної блакиті – золоте світило пашіє полум'ям.

Здригнувся. Він став іншим? Його ніжки вже не були його, що так блищать? І ще він увесь був убраний у золото! Бо і його маленьке тіло, яке він побачив вперше, виблискувало. Чи не був він крихіткою, яка впала звідти, зверху, шматочком застиглого світла, яке заблудилося на землі? І, як доказ, його тіло кидало тепле світло на чорну землю. Скільки він над цим роздумував! Безсумнівно, він упав звідти і туди мусить повернутися. Але ж яка далечінь. Як йому туди дістатися? Подивився вгору; і тоді над своєю голівкою він побачив стебло лілії, яка піднімалася настільки високо, наче її квітка з вершечка відкривала свою чашечку саме під

золотим світилом, щоб зібрати його промені.

Він придумав план. Полізти по стеблу вгору, лізти, лізти й лізти до вершка; а звідти – до золотого світила, від якого, як він думав, відчепився: один стрибок, чи побачить він, що зробить.

Тоді він почав лізти знову. Після того, як переліз крихту каменя, яка здавалася йому горою, і спустився на іншому боці, він опинився біля кореня лілії. Відпочив трохи, а потім – у дорогу, хлопче! Спочатку він кілька разів скотився з гладенького стебла на землю. Побачивши це, він піднявся на задні лапки і, не знаючи чому, по-дідовському перехрестився передніми. Потім спробував ще раз і побачив, що може. Гладкою здавалася йому стеблина лілії, а виявилось, що на ній стільки западин, стільки підвищень: долин, пагорбів. А які пахощі розливалися зверху!

І покрокував наш богатир, і покрокував. Чималенько пройшов. Він подивився вниз і його охопило запаморочення. Він подивився вгору і жажнувся, що не пройшов і чверті шляху! Його сили трохи ослабли, але він не здавався. Ще кілька кроків і тут, вгорі, начебто окреслюється ширший листочок, наче призьба. Там він відпочине. І знову вирушив у дорогу; і йди, йди далі, хлопче; ледь дійшов. А коли він зупинився перепочити, залитий потом і схожий на краплю роси, золоте світило опустилося в полудень. І богатир знову підвів очі. Він дивився вгору і не міг повірити своїм очам: дні, тижні, місяці йому доведеться йти. І яким би рішучим і дужим не був наш мандрівник, він не міг стримати зітхання: «Ох! І багато ж мені ще залишилося підніматися, Господи!»

Переклад з рум. - Міхаела Гербіл та Людмила Дорош

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусонаса

частина II

9. Як Панас Гусонас Відьом маком годував

Після того, як зв'язали Вихора, наші герої йшли цілу Божу днину, а зараз і півночі, а коли було чути бовкання дзвона з Березевського монастиря, Міклош запитав Панаса:

– А чи не час би нам відпочити, бодай шматок сала перекусити, чарку горілки випити?

– Ах ти грішнику! – помахав на нього пальцем Панас. – Хіба ти не знаєш, який сьогодні вечір? Дивись, сала йому забажалося!

– А я, я... – пробував відмитися Міклош.

– Що ти?!

– Я... я... а звідки мені знати, що це за вечір, – знизав невинно плечима Міклош.

– Та це ж вечір Святого Івана Купала!

– О, Господи! – перехрестився Олекса.

– Та, нехай, – махнув байдуже рукою Міклош, який, будучи католиком, не розбирався багато в православних святих.

А Вихор тільки сопів з петлею на шії.

– Так що забудь про сало, а рибонькою з кашею можна поласувати, – ляснув рукою Міклоша, по плечу Панас.

– А чарку сілвопалінки можна?

– А чарку можна, то пісна страва, бо слива, яблуко, груша чи виноград – то плоди, а плоди пісні.

– Я так і знав, – зрадів угорець Міклош.

– Ну, тоді розпалюй вогонь, бо воно так го-

диться на Івана Купала, ади тут і потік недалеко, – мовив до Міклоша Панас.

Ще не встиг добре Міклош вогонь розкласти, як на скатертині появились пісні страви: квасоля з капустою, біб варений, горох, каша, юшка з грибами і навіть кілька печених рибок, пляшка з горілкою і глечик з вином.

– А тепер можна і перекусити, але спочатку «Отченаш»!

Помолилися наші християни, перехрестилися – і до ложок. А вогонь собі потріскує, протягаючи полум'яні язики до зоряного неба, іскорки пирснуть так гарно та приємно, що аж. Навкруг кущі, дерева... пахне лісом, травою, річкою... тільки там, на горі, коли Райську Брану стеріг, так добре відчувався Панас. Аж тут звідкись і пісенька бринить:

*Ой, Іване, Іваночку
покрій мою головочку...*

– Ачуй! – здивувався Панас.

– Ой, це не на добро, – перехрестився Олекса.

– Чом не на добро? Дівчата співають, а він – не на добро, – похмурився Міклош.

– Ой, то не дівчата, братця любі, – відповідає Олекса.

– А хто, як не дівчата? – питає і Панас.

– То відьми, – хреститься знову Олекса, а у Вихора аж очі блищать з надії, що відьми можуть визволити його з конопляної петлі.

– Відьми? – дивується Панас. – Бачили ми

вже таких, зустрічались, го-го... але все закінчилось тим, що ми на їхніх хрестинах гуляли.

– Та це вам, братики, не Варвара Чухайхмара чи якась там Каня Босорканя. Це, братики...

– Відьма відьмою, – махає рукою Міклош.

– Ой ні, Варвара Чухайхмара та Каня Босорканя були вченими відьмами, а це... я їх по голосу впізнаю – сестри Навійбіді: Ярогрішна, Чортомила, Славолиха. Вони ж відьми прирочені, а сили в них, ой-йо-йой... Господи спаси нас!

– І якого лиха можуть наробити нам, християнським душам? – запитав Панас.

– Та вони можуть наслати на нас невиліковну хворобу, або перетворити на кам'яні стовпи, а Вихора звільнити в пеклі.

– Ось воно як, – здивувався Панас.

– Та вже ліпше прямо окам'яніти, ніж хворіти, – подумав уголос Міклош.

– Але хіба немає каміння для їхньої коси?

– Та є, але то треба заздалегіть готуватись, а так, на скору руку, хіба мак допоможе, але звідки нам його взяти.

– А навіщо маку? – здивувались парубки.

– Вони дуже люблять мак, якщо кинути перед ними – то починають вибірувати по машинці і не мають часу підійти.

– Та це не проблема, – крикнув Панас і поставив яйце під скатертину, на якій вмість появилася аж ціла гора маку.

Аж тут якраз із кущів виходять три чарівниці, гарні-прегарні, наче царівни з казок, і нібито не йдуть, а пливуть у повітрі, ледь торкаючись стеблин трави та польових квітів. На голові вінки з польових та лугових квітів – яких тільки квітів не було у тих віночках... і волошок, і анемон, і гвоздик, і грициків, і чебрецю, і тарілок білих, і цикорію, і чого тільки там не було. А сорочки в них білі-пребілі, а волосся – пшеничний колос, а очі... ну хто б то міг собі уявити, що так виглядають відьми?

Панас аж рота відкрив та очі вилупив, а Міклош і собі так само, як Панас, очима лупає...

– Кидай! – крикнув Олекса.

Панас мов зі сну прокинувся: підняв скатертину і «в-ш-ш-ш» – посипався мак перед дів-

чатами, а ті, Господи, як зраділи:

– Мак, мак, мак!

– Ой, скільки маку!

– Гайда його збирати! – раділи відьми.

– Ну, а нам пора в дорогу, – радив Олекса.

– А з ними що зробимо? – запитав Панас.

– Нічого, – відповів спокійно Олекса.

– Як то – нічого? – здивувався Міклош.

– А так, у них тепер своя робота...

– А опісля?

– Та вони ту гору маку не вибірають по машинці ні до другого пришествя Христа, так прямо і стануть на Суд Божий, – посміхнувся Олекса.

– Та хай їм грець, – махнув рукою Панас.

– Але гарні дівки, – з жалем промовив Міклош.

– Ану, залиш дівок, гайда в дорогу, – сказав Міклошеві Панас.

І знову під місячним сяйвом наша ватага вирушає в дорогу. Панас попереду, тягне за собою Вихора, розчарованого, що відьми не визволили його, і зову пісеньку заводить:

*Ференце, ференце,
Чи ж посіяв зеренце?
Ні-м посіяв, ні-м косив,
бо ня заєць укусив...*

А за ним і Міклош своєї починає:

*Тарай-дам, тарай-дам...
чучі-бучі, тучі-там.
А я сам, а я сам –
тарай-дам, тарай-дам...*

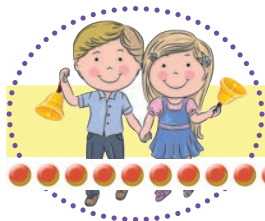
А за ними й Олекса вже почав підсвистувати. А відьми, теж собі:

*Яга-га-га, яга мак,
яга-га-га, яга мак...*

– та все по машинці до рота, і не відають, бідні, в яку халепу потрапили.

А в Підземному Царстві... ні, не буду вже вам говорити, бо ви вже самі то знаєте...

(Далі буде)

Вивчаємо англійську

1. *Все про мене.* Як добре ти себе знаєш? Додай інформацію про себе.

My name is _____

I am _____ year old

My favorite song is _____

My favorite TV show is _____

I'm really good at _____

ADD PHOTO

My favorite animal is _____

My favorite food is _____

My favorite color is _____

2. Прочитай вірш «Назад до школи». А ти готова/ий до школи?

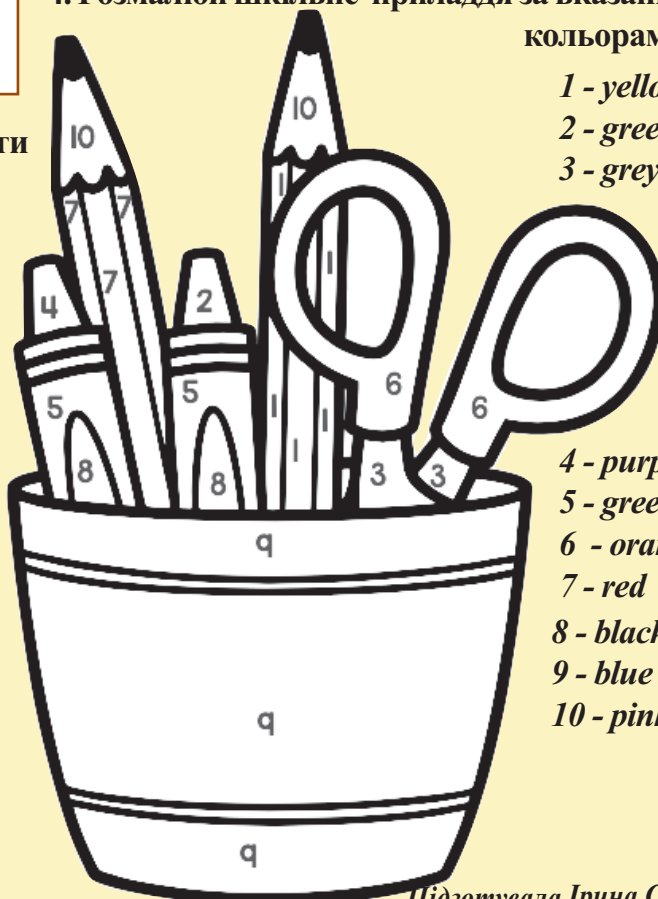
3. *Пошук слів.* Прочитай слова, що пов'язані зі школою, переклади на українську та відшукай у кросворді (підказка: має бути 18 слів).

Back to school

C	F	D	Z	T	Y	H	S	S	M	W	R	P	Y	N
B	H	N	N	C	X	R	O	O	C	U	R	N	D	S
L	N	C	M	U	E	O	O	M	L	H	D	G	U	T
A	Z	F	N	K	O	R	B	E	E	B	O	W	T	U
P	R	N	R	U	S	R	R	S	L	W	N	O	S	D
I	L	A	H	S	L	F	G	K	L	S	O	B	L	E
C	M	G	A	O	W	E	Q	Y	L	I	A	R	K	N
N	C	L	S	K	S	E	D	Y	A	E	C	S	K	T
I	C	L	E	A	R	N	I	N	G	L	T	N	R	E
R	G	A	B	K	O	O	B	I	Q	E	P	O	E	G
P	F	R	I	E	N	D	S	Z	A	B	E	Y	C	P
Q	Y	A	G	X	S	F	N	C	S	Q	Q	A	E	W
A	D	B	W	N	L	A	H	Q	K	H	G	R	S	X
G	G	E	A	H	Z	E	V	W	T	Y	W	C	S	E
U	H	X	X	C	R	A	E	J	K	F	D	R	V	Z

4. Розмалуй шкільне приладдя за вказаними кольорами:

- 1 - yellow
- 2 - green
- 3 - grey

- 4 - purple
- 5 - green
- 6 - orange
- 7 - red
- 8 - black
- 9 - blue
- 10 - pink

Підготувала Ірина Савіна

Мудрий, добрий, справедливий,
Завжди з нами терпеливий.
Хоче всього нас навчити –
Це, звичайно, наш...

(члєтинь)

Пензлик, аркуш та вода...
Де ж малюнок? От біда!
Що іще забув я взяти,
Щоб пейзаж намалювати?

(игреф)

Книжечки маленькі,
Аркуші біленькі.
В них вчимося ми писати,
І складати, й віднімати.

(дитос)

У портфелі є хатинка –
Ручки там живуть, резинка,
Клей, лінійка, кутники –
Школярів помічники.

(панєц)

Казки народів світу

Африканська казка

СВЯТО ВОГНЮ

Колись дуже давно жив собі вождь племені дагомба, і мав він сина, якого так любив, що не міг спати, якщо хлопчика не було поруч. Якось увечері вождь разом зі своїми одноплемінцями сидів під великим деревом біля хатини. Вечір був теплий, погожий. Лунали звуки тамтамів. Довкола співали й танцювали діти.

– Як добре жити на білому світі, – мовив вождь.

І люди заплескали в долоні. Люди племені дагомба завжди плескали в долоні, коли погоджувалися з кимось.

Через деякий час дружина вождя підійшла до нього й каже:

– О володарю, час уже нашому хлопчику спати.

– Але ж він був з тобою в хаті, – сказав вождь.

– Хіба його тут немає? – запитала жінка.

– Жінко, я ж кажу тобі, що він у хаті. Піді поклич його.

– О любий мій володарю, – відказала вона сумно. – Його немає в хаті.

Тоді вождь скочив на ноги й закричав:

– Припиніть танцювати! Нехай барабанщики б'ють у тамтами на сполох! Шукайте мого сина.

За хвилину озвались тамтами. «Зник син вождя, – відбивали вони. – Той, хто знайде хлопця, хай приведе його до вождя».

Всі люди племені кинулися шукати хлопця. Але хоч де шукали – не знайшли.

Вождь страшенно лютував.

І люди шукали далі. Минуло багато годин. Коли це хтось вигукнув:

– Ось він!

Вождь кинувся туди, звідки долинув голос. На траві під деревом спав хлопчик.

– Вставай, мій любий, – покликав вождь свого маленького сина. Та хлопчик не прокинувся.

– Вставай, – покликав вождь знову. На-

решті хлопчик розплющив очі.

– Тату, це ви? – мовив він і підвівся.

Вождь був дуже щасливий. Знову заgrimіли тамтами: «Знайшовся син вождя! Знайшовся син вождя!» – вибивали вони.

Раптом вождь сердито глянув на дерево:

– Спалить це дерево! Воно сховало мого сина!

І слуги вождя піднесли смолоскипи до стовбура й гілок. Дерево спалахнуло і незабаром упало на траву. А тим часом щасливий батько повернувся із сином додому. Люди бігли позаду, співаючи й танцюючи.

Відтоді у липні люди племені дагомба щороку святкують свято вогню. Вождь виходить із хати, й люди запалюють свої смолоскипи. Вони починають танцювати і підносять смолоскипи до дерева. Але тепер вони спалюють не все дерево, а тільки дві-три гілочки.

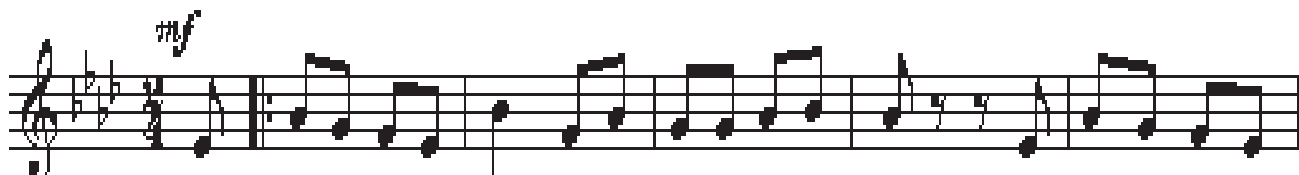

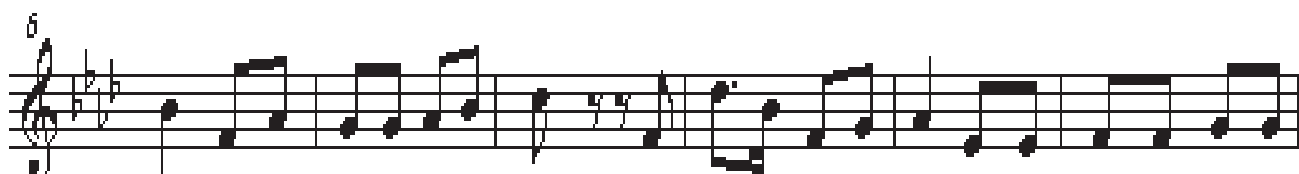
Чекає школа нас

ВЕСЕЛО

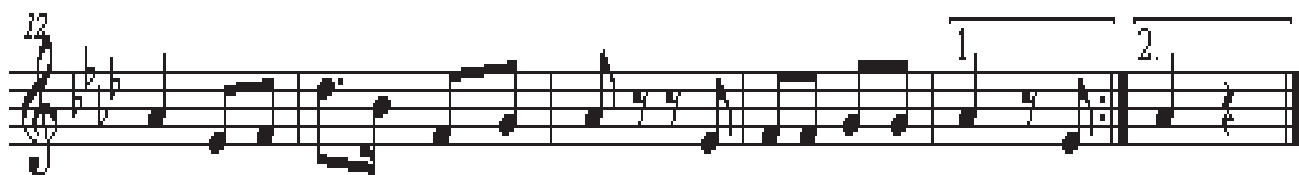
Слова Л. Рєви, музика К. Мяскова

З ди - тя - чо - го са - доч - ка лун - кі піс - ні ле - тять, ми пі - дем ско - ро

вшко - лу, щоб все на сві - ті знать. І - дем ще раз вта - но - чок, про - щай, про - щай, са

до чок, по - ра нам впер - ший клас, че - ка - є шко - ла нас! За нас!

З дитячого садочка
Лункі пісні летять,
Ми підем скоро в школу,
Щоб все на світі знать.

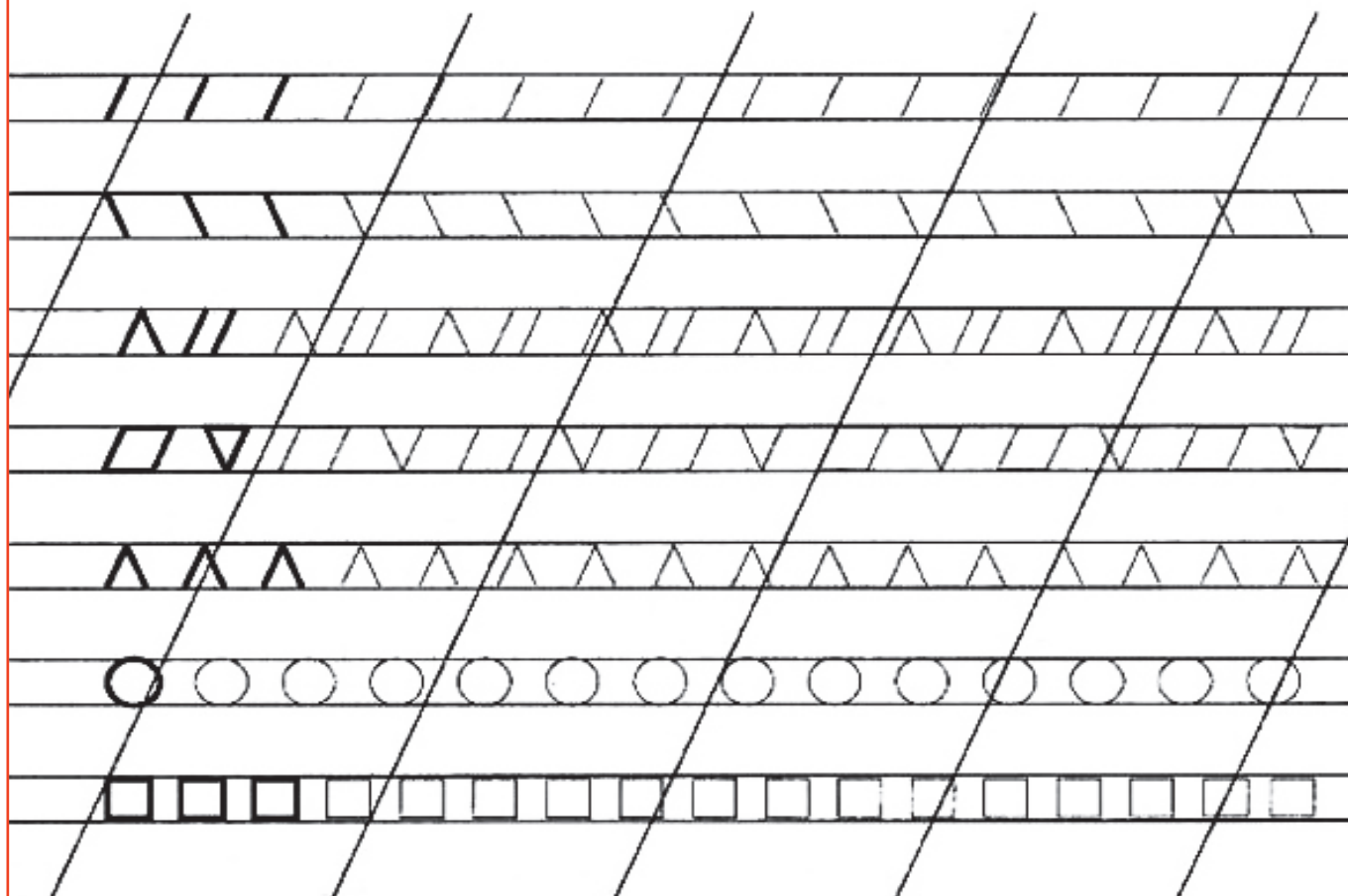
Приспів:

Ідем ще раз в таночок,
Прощай, прощай, садочок,
Пора нам в перший клас,
Чекає школа нас!

За партами новими
Відкриєм букварі,
Бо ми вже не малята,
А справжні школярі!

Приспів.

Свято Воздвиження Чесного Хреста

За церковним календарем, 27 вересня святкуємо Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста Господнього. Це свято християни за духовним значенням прирівнюють з Великоднем і Різдвом Христовим. Адже Хрест є особливою релігійною реліквією. Ще з давніх давен і до наших днів у багатьох районах України зберігся звичай малювати у цей день хрест на дверях свого житла та господарських приміщеннях. Такий символ мав захисну силу над будівлями, людьми у них та й взагалі над усім, що знаходилося всередині. Люди в цей день дотримувалися строгого посту – не вживали ні мяса, ні риби, ні яєць, ні молочних виробів. Найчастіше їли капусту і страви з неї. Раніше вважали, що того, хто нехтує цією традицією, Бог карає сімома гріхами. А з того, хто не скуштував скоромної їжі, сім гріхів знімає. Крім того, не можна влаштовувати пишних застіль, вживати алкоголь під час свята. Взагалі свято потрібно провести в мирі та злагоді. Лаятися і з'ясовувати відносини на Воздвиження заборонено.

У цей день не виконували важких робіт, пов'язаних насамперед з деревом – не рубали і не кололи дров, не стругали і не пиляли дошок. Слід відкласти всі повсякденні клопоти і якомога більше часу приділяти молитвам, бо вони в цей день володіють особливою силою. Якщо 27 вересня щиро помолитися або попросити про що-небудь, це обов'язково буде виконано. Тому часто молилися за зцілення близьких, за багатий урожай у наступному році, просили про позбавлення від гріхів.

У народі ж це свято майже завжди називають Здвиження і з ним пов'язані цікаві уявлення наших предків ще з дохристиянської доби. Колись можна було почути: «На Здвиження земля движеться до зими», «здвигається земля з літа на зиму». Через прихід похолодань наші пращури вважали, що з цього дня птахи масово відлітають у вирій. Тому добрі, чуйні господарі зрання виносили на подвір'я зерно і хлібні кришки для птахів, щоб підкормити їх перед довгою

дорогою. Цікаво, що за уявленнями наших пращурів вирій – це тепла країна, де ніколи не буває зими і де живуть тільки птахи та гади. Першою туди летить зозуля, бо вона – ключниця вирію: «У неї золотий ключ від тієї країни». Але перед цим усі птахи збираються на останню раду, на якій кожен має відзвітуватись за свої вчинки. Особливо це стосувалося тієї ж зозулі, котра протягом літа байдикувала – не вила гніздечок, не вигодовувала діточок, а свої яєчка підкидала іншим птахам. Тому за деякими джерелами занадто вже безвідповідальні птахи мусили останніми вирушати до вирію. Їм випадало завдання дорогою поїти і годувати стомлених побратимів. А якщо котрась із них відставала, то останні мусили нести її на собі.

Таким чином за свою безтурботність кожен має понести кару.

Подібні суди відбувалися і серед гадів. Ті, що нікому не заважали, будуть спочивати до наступного Руфа (21 квітня), коли час повертатися. Зате ті, що жалили людей, висмоктували у корів молоко, їли пташенят – не мають

права на відпочинок. Таких нечестивців засуджують на смерть і виганяють геть. Вони особливо небезпечні – нападають на людей, кидаються під колеса. За іншими переповідями у цей день в певних місцях земля «роздвигается» і плазуни ховаються в ці отвори на зиму. Якщо хтось потрапить туди, то буде цілу зиму лизати з ними «гадючий камінь». Вірячи в подібні легенди, людям було заборонено ходити до лісу чи в поле, щоб не зустрітися з «шатунами» або не провалитись у яму з плазунами. Крім того, рекомендувалося ретельно замикати ворота та двері осель, щоб туди не заповзли на зимівлю змії. Колись усі вважали, що якщо дотримуватися всіх традицій та порад, тоді щастя не обійде вас стороною. Отож, подякуйте Господу за все, щиро помоліться та побажайте всім здоров'я, будьте добрими один до одного, і життя ваше стане безсумнівно кращим.

Пишаємося нашими дітьми

**Софія Цудик, 3 роки,
с. Шука, Тиміш**

**Мар'яна Мельнечук, 9 років,
с. Шука, Тиміш**

**Марія Чинар, 4 роки,
с. Шука, Тиміш**

**Шкільний гурт «Веселі діти»,
с. Шука, Тиміш**